

گروه بین الملل
خبرگزاری تسنیم

نگاهی به بینش از هفتتصد سال روابط پر فراز و نشیب

رونویس از روابط ایران و انگلیس

جالب است بدانید اولین هیأت نمایندگی ثابت بریتانیا در تهران، در سال ۱۸۲۱ میلادی (۱۲۰۰ خورشیدی) در باغ ایلچی در تهران مستقر شد. در برخی دوران، روابط دوجانبه میان دو کشور در بالاترین سطح قرار داشت. اما پس از انقلاب ایران در سال ۱۳۵۷، این روابط دچار بحران و تشنج بوده است. امروز نیز بعد از گذشت چند سال از قطع روابط دیپلماتیک و بسته شدن سفارت خانه، دوباره تهران و لندن، روابط را از سر می گیرند.

خبرگزاری تسنیم: امروز یکشنبه، بعد از مدت ها دوباره سفارت انگلیس در تهران بازگشایی می شود. روابط ایران و انگلیس در طول تاریخ همواره فراز و نشیب های زیادی را به خود دیده است. روابط سرزمین پارس با «جزیره» به قرن سیزدهم میلادی بر می گردد. یعنی چیزی حول و حوش هشتصد سال پیش. در آن دوران، ارغوان شاه، نواده هلاکو خان در ایران و ادوارد اول در انگلستان، قدرت را در دست داشتند.

شاه عباس، به چارلز اول، پادشاه انگلستان، نامه‌ای نوشت که در آن وی از پادشاه انگلستان می‌خواست تا ضمن اعزام نمایندگان و برقراری روابط متقابل با ایران، با تاجران و بازرگانان ایرانی به خوبی رفتار کند. در ادامه روابط دوجانبه میان ایران و بریتانیا، شاه عباس با دریافت کمک‌های نظامی از انگلستان، شامل توپ و کشتی جنگی توانست، جزیره هرمز در خلیج فارس را از پرتغالی‌ها، رقیب دیرینه انگلیسی‌ها، باز پس بگیرد.

صفویه

در خلال سال‌های ۱۵۶۱ تا ۱۵۶۳ میلادی، آنتونی جنکینسون نماینده شرکت انگلیسی مسکووی به دربار شاه تهماسب یکم صفوی سفر کرد و اقداماتی جهت برقراری روابط اقتصادی انجام داد. شاه عباس که در شانزده سالگی قدرت را در دست گرفت با کشوری آشفته مواجه بود، که از هر سو مورد تهدید بود. بزرگترین خطر، امپراتوری عثمانی در مرزهای غربی ایران بود. چنین تهدید بزرگی سبب شد تا شاه عباس به جستجوی متحدان جدیدی به خصوص در میان اروپاییان بپردازد.

صفویه

در سال ۱۲۶۸ خورشیدی، بر اساس فرمان ملکه ویکتوریا، بارون جولوس رویتر، از اتباع انگلستان، در قبال اعطای وامی به ناصرالدین شاه قاجار، امتیازنامه‌ای را کسب کرد که به موجب آن، امتیاز انحصاری راه‌سازی، ساختن راه آهن ایران و استخراج همه معادن (بجز طلا و نقره و سنگ‌های قیمتی) و ایجاد تاسیسات آبی و قنوات و کانال‌ها و استفاده و بهره‌برداری از جنگل‌های ایران را برای مدت ۷۰ سال و استفاده و نظارت بر گمرک ایران را به مدت بیست و پنج سال تصاحب می‌کرد.

امتیاز رویتر

سفارت انگلستان در ایران، در سال ۱۸۰۰ (میلادی) معادل با ۱۱۷۹ تاسیس شد و رسیدگی به امور کشور هلند را نیز بر عهده داشت. انگلستان، همچنین در شهرهای مشهد، تبریز، رشت، شیراز، کرمانشاه، اصفهان، همدان و استرآباد دارای کنسولگری بود. این در حالی است که ایران، در آن زمان، فاقد سفارت یا کنسولگری در انگلستان بود!

قاجاریه

یکی از معروف‌ترین وقایع تاریخی مربوط به سفارت «بست نشینی» در سفارت در تابستان ۱۲۸۵ خورشیدی و در طی مبارزات منتهی به انقلاب مشروطه بود. در این زمان بین ۱۲ تا ۱۶ هزار نفر از ساکنین تهران و علمای شیعه در محل سفارت بریتانیا «بست‌نشسته» و بدین ترتیب زندگی شهر را مختل نموده و مظفرالدین شاه را به صدور فرمان مشروطه و ایجاد مجلس ملی در روز ۵ اوت ۱۹۰۶ (۱۴ مرداد ۱۲۸۵) وادار ساختند.

بست نشینی

در تاریخ ۲۸ مه ۱۹۰۱ میلادی (۱۲۸۰ خورشیدی)، مظفرالدین شاه قاجار، قراردادی را با ویلیام ناکس داری، از اتباع دولت بریتانیا، به امضا رساند که به امتیازنامه داری مشهور شد. بر اساس این امتیازنامه، دولت بریتانیا حق انحصاری اکتشاف و استخراج نفت در ایران را به دست آورد. این امتیازنامه انرژی محور، نخستین قرارداد نفتی ایران محسوب می‌شد.

قرارداد داری

هجدهم اکتبر ۱۹۵۲ مصدق در نطقی رادیویی قطع روابط با انگلستان را به اتهام توطئه علیه دولت وی اعلام کرد. مردم که این خبر را از رادیو شنیده بودند از هر گوشه شهر به سوی خیابان فردوسی که ساختمان سفارت در آن واقع است روانه شدند و ضمن برگزاری یک تظاهرات ضد انگلیسی گسترده و دادن شعار، تابلوی سفارت را که علامت رسمی دولت انگلستان بر آن وجود داشت، از جای برکنندند و از سردر سفارت پایین آوردند. این تیرگی روابط تا کودتای ۲۸ مرداد و سرنگونی دولت ادامه داشت.

ملی شدن صنعت نفت

بعد از ملی شدن صنعت نفت

در تاریخ ۲۹ مهر ۱۳۳۲ آنتونی ایدن وزیر خارجه وقت بریتانیا گفت «بریتانیا بار دیگر دست دوستی به سوی ایران دراز می کند و برای تجدید مناسبات سیاسی همه نوع آمادگی دارد.» وزارت خارجه ایران در پاسخ به اظهارات آنتونی ایدن گفت «تنها توقع دولت ایران این است که برای حل اختلاف نفت قوانین مصوب کشور محترم شمرده شود و اصل حیثیت و شرافت ملی ایران ملحوظ و اساس عدالت و انصاف رعایت گردد.»

این واقعه در سه‌شنبه ۸ آذر ۱۳۹۰ توسط عده‌ای از دانشجویان صورت گرفت. این افراد وارد ساختمان سفارت شدند، پرچم بریتانیا را پایین کشیدند و بعضی مدارک را از درون ساختمان سفارتخانه به بیرون پرتاب کردند. در اقدامی مشابه و در حمله به باغ سفارت بریتانیا در منطقه قلعهک، ۶ کارمند انگلیسی به گروگان گرفته شدند که پس از چند ساعت و با حضور پلیس دیپلماتیک آزاد شدند.

حمله به سفارت انگلیس

حمله به سفارت ایران در بریتانیا واقعه‌ای بود که در روز چهارشنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۳۵۹ (۳۰ آوریل ۱۹۸۰) توسط عده‌ای که خود را گروه شهید از طرفداران خودمختاری خوزستان می‌نامیدند آغاز شد و به اشغال شش روزه سفارت ایران در لندن انجامید. این ماجرا در نهایت با دخالت نیروهای ویژه بریتانیا در روز ۱۵ اردیبهشت و با کشته شدن ۵ نفر و دستگیری یک نفر از اشغالگران و آزادی ۲۶ گروگان به پایان رسید.

حمله به سفارت ایران

فیلیپ هاموند وزیر خارجه انگلیس روز یکشنبه سفارت این کشور در تهران را بازگشایی کرد. سفارت انگلیس در سال ۲۰۱۱ و پس از اعتراضاتی که در تهران صورت گرفت، تعطیل شد و سطح روابط دو کشور به پایین‌ترین سطح رسید. با روی کار آمدن دولت جدید در ایران، طرفین به سمت بهبود روابط حرکت کردند و در اولین گام دو طرف در سال ۲۰۱۳ کاردار غیرمقیم تعیین کردند.

بازگشایی سفارت‌ها